26/02/2021

«Αναμνήσεις από τον όσιο Εφραίμ τον Κατουνακιώτη»

Εκκλησία της Κύπρου / Ι.Μ. Μόρφου

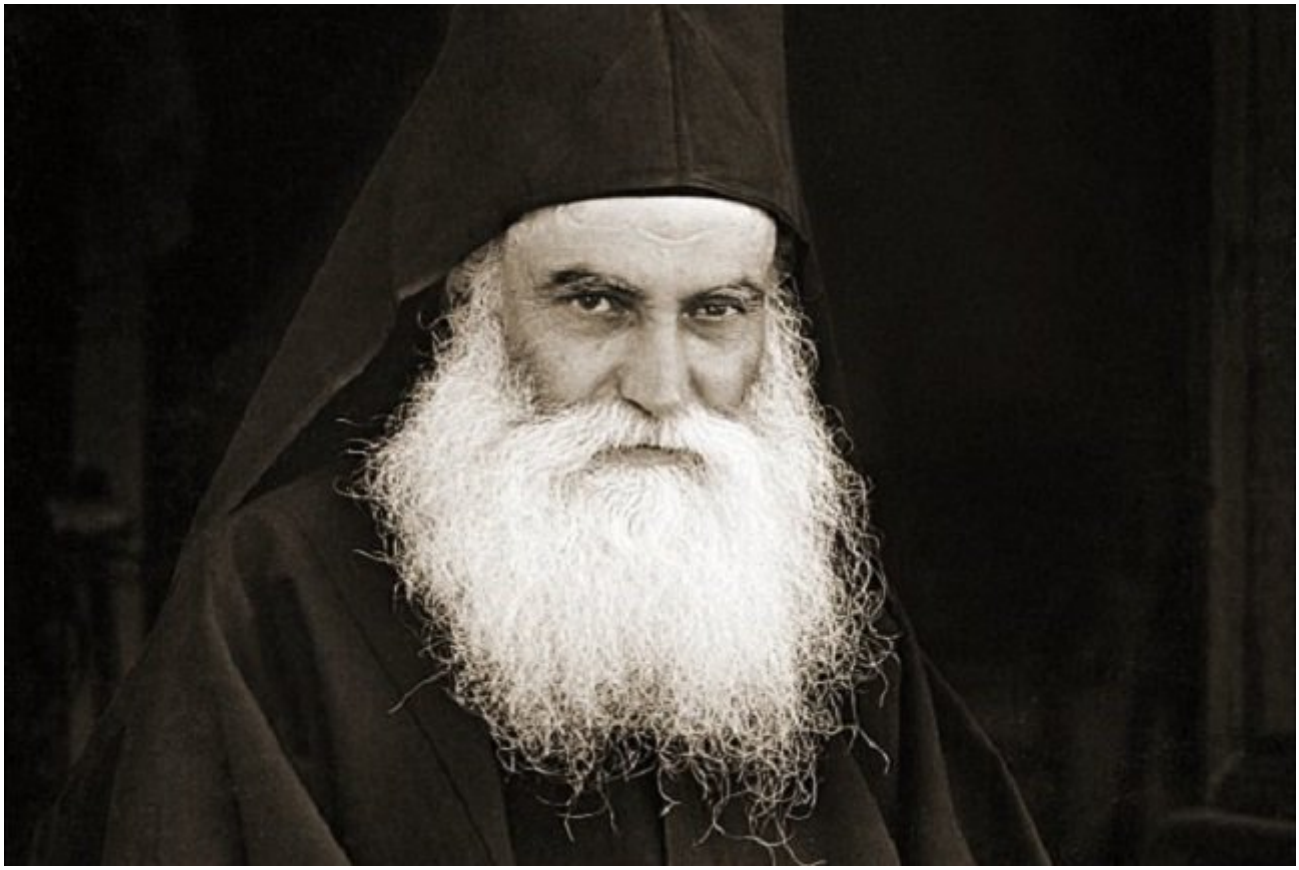

Νικόλαος Μπαλδιμτσής, ιατρός*

Τον όσιο Γέροντα Εφραίμ τον γνώρισα το έτος 1974. Ήμουν τότε τεταρτοετής φοιτητής Ιατρικής. Από τότε πήγαινα τακτικά προσφέροντας στον Γέροντα τις ιατρικές μου υπηρεσίες σχεδόν μέχρι την κοίμησή του.

Ο Γέροντας, όταν τον πρωτογνώρισα, ζούσε μόνος του. Είχαν «κοιμηθεί» και ο Γέροντάς του και οι υπόλοιποι πατέρες μεταξύ των οποίων και ο πατέρας του ο οποίος είχε γίνει μοναχός. Τα γένια του και τα μαλλιά του ήταν ήδη λευκά. Το πρόσωπό του όμως νεανικό και το βλέμμα του διεισδυτικό και ταυτόχρονα πατρικό. Με κράτησε στο κελί του για λίγες μέρες. Η φιλοξενία του ήταν πλούσια αν λάβουμε υπόψιν ότι ακόμα και το γάλα εβαπορέ που πρόσφερε το είχε αγοράσει από τη Δάφνη και το είχε κουβαλήσει με τον τορβά στην πλάτη από την παραλία (από εκείνο το κακοτράχαλο και ανηφορικό μονοπάτι που οδηγούσε στο κελί του). Ακόμη θυμάμαι την αλάδωτη φακή μέσα στην οποία είχε βάλει μερικές κουταλιές

ωμό ταχίνι για να την «δυναμώσει» και πως μου έδινε κουράγιο να αδειάσω ένα τεράστιο πιάτο, λέγοντάς μου: Φα’ το παιδί μου. Στην έρημο δεν πετάμε τίποτε. Ο άνθρωπος όταν είναι κουρασμένος και πεινασμένος, πρέπει πρώτα να αναπαυθεί και να φάει. Γιατί το μυαλό του πεινασμένου, είναι στο στομάχι του. Και δεν μπορεί ν’ ακούσει ούτε πνευματικά, ούτε συμβουλές και νουθεσίες.

Ο Γέροντας ήταν πρακτικός άνθρωπος. Μου λέει μια μέρα: Έλα να σου δείξω, πώς γίνονται οι μετάνοιες. Πήρε λοιπόν ένα τσουβάλι, το άπλωσε κάτω και άρχισε να κάνει «στρωτές» μετάνοιες τόσο γρήγορα σαν πραγματικός αθλητής!

Μου λέει: Βλέπεις τα χέρια μου; Ακουμπάω κάτω τις παλάμες μου. Γιατί αν ακουμπήσω το έξω μέρος των χεριών μου θα γεμίσω κάλους και θα λένε: «Να ο παπάς κάνει πολλές μετάνοιες». Οι παλάμες δεν πιάνουν με τις μετάνοιες κάλους.

Φρόντιζε και σ’ αυτό να μην φανερώνει την πνευματική του εργασία. Όλα «ἐν τῷ κρυπτῷ».

Η προσευχή

Οι συμβουλές του για την προσευχή ήταν πολύ πρακτικές. Έλεγε: Θα ορίσεις μια συγκεκριμένη ώρα που θα έχεις ησυχία, και θα κάνεις προσευχή λέγοντας το: «Κύριε Ιησού Χριστέ, ελέησόν με» αργά και παρακαλεστικά, «κλαψιάρικα» χωρίς να κρατάς κομποσκοίνι. Πριν ξεκινήσεις όμως θα κάνεις μια προεργασία. Θα διαβάσεις λίγο από το Ευαγγέλιο, από το Γεροντικό και τα άλλα πατερικά βιβλία. Θα σκεφτείς λίγο τη ζωή σου, τις ευεργεσίες του Θεού και έτσι η ψυχή θα μεταφερθεί στον πνευματικό χώρο. Πολύ βοηθάει εδώ η αυτοσχέδια προσευχή. Και έτσι, χωρίς να μετράς κόμπους με το κομποσκοίνι, θα προσεύχεσαι ορισμένη ώρα με το ρολόι. Αυτή η προσευχή με το πρόγραμμα που είπαμε, θα ζωογονήσει και θα δυναμώσει την ψυχή με τρόπο μυστικό, όπως ένα φυτό που κάθε μέρα το ποτίζουμε με λίγο νερό και αυτό μεγαλώνει χωρίς να γνωρίζουμε πώς.

Το πρωί έκανε εργόχειρο. Καθόταν στο σκαμνάκι του και σκάλιζε σφραγίδια για πρόσφορα. Τα ξύλα τα ζέσταινε σε μια μεγάλη χύτρα με νερό, στη φωτιά, για να μαλακώσουν και να τα σκαλίζει ευκολότερα. Μπροστά στο στήθος του είχε μια πετσέτα στην οποία έσταζαν τα δάκρυα που κυλούσαν ήρεμα από τα μάτια του σαν σιγανή βροχή. Καταλάβαινα ότι η ψυχή του «έβραζε» (κατά την προσφιλή του έκφραση) από την προσευχή. Δεν μιλούσε αν δεν τον ρωτούσα κάτι.

Τα λόγια του, ήταν σίγουρα, ήταν πειστικά.

Οι απαντήσεις του ήταν από τους ασκητικούς πατέρες, το Ψαλτήρι και τα λειτουργικά βιβλία, όπως η Παρακλητική, τα Μηναία και τα Συναξάρια των αγίων.

Όλος αυτός ο πλούτος είχε γίνει ένα με την ψυχή του. Γι’ αυτό τα λόγια του, ήταν σίγουρα, ήταν βέβαια, ήταν πειστικά. Δεν χρειάζονταν ούτε διευκρινίσεις, ούτε δευτερολογίες. Έτσι, μια φορά από την αντανάκλαση της Χάριτος που είχε ο Γέροντας, αισθάνθηκε η ψυχή μου πόσο μεγάλη είναι η αχαριστία μου στις ευεργεσίες του Θεού. Ο Γέροντας αμέσως μου έδωσε την απάντηση υπομειδιώντας και λέγοντας: «ἰσαρίθμους γάρ τῆ ψάμμω ὠδάς, ἄν προσφέρωμέν σοι, Βασιλεῦ ἅγιε, οὐδέν τελοῦμεν ἄξιον, ὦν δέδωκας ἡμῖν…».

Τῶν ἁγίων Μαρτύρων τὰ κατορθώματα

Άλλοτε πάλι, γεμάτος ενθουσιασμό έψαλλε από καρδίας θαυμάζοντας τους Αγίους Μάρτυρες: «Τῶν ἁγίων Μαρτύρων τὰ κατορθώματα, οὐρανῶν αἱ δυνάμεις ὑπερεθαύμασαν, ὅτι ἐν σώματι θνητῷ, τὸν ἀόρατον ἐχθρὸν τῇ δυνάμει τοῦ Σταυροῦ, ἀγωνισάμενοι καλῶς, ἐνίκησαν ἀοράτως…» και έλεγε: με τα Άγια Λείψανα των Μεγάλων Οσίων και Ιεραρχών δεν μπορούμε να εγκαινιάσουμε Αγία Τράπεζα. Ενώ με τα Άγια Λείψανα και του πιο άσημου Μάρτυρα εγκαινιάζουμε Αγία Τράπεζα. Πόση μεγάλη δόξα έχουν οι Άγιοι Μάρτυρες!

Άλλη φορά, μόλις τελείωσα την εξέταση και νοσηλεία του, κάθισα δίπλα στο κρεβατάκι του. Ο Γέροντας με κρατούσε από το χέρι, χωρίς να μιλάει. Εγώ, εκείνη τη στιγμή, είδα όλη τη ζωή μου, όλα τα πάθη μου και τις αμαρτίες μου και η ψυχή μου έκλαιγε νοερά για το πόσο λύπησα το Χριστό. Αφού πέρασε πολύ ώρα σε αυτή την κατάσταση, γυρίζει ο Γέροντας και μου λέει: Καλό ήταν κι αυτό!

Κατάλαβα ότι περίμενε κάτι υψηλότερο, όπως η ευγνωμοσύνη και η αγάπη σαν τον πατέρα που θέλει το παιδί του να το δει άρχοντα. Αλλά πού τέτοια κατάσταση!

Ενώ όλη του η εμφάνιση και η προσωπικότητα δημιουργούσε δέος, η ψυχή του ακτινοβολούσε γλυκύτητα, τρυφερότητα και ευαισθησία, χαρίσματα που του έδωσε η Παναγία.

Ο Γέροντας τότε δεν διάβαζε Ακολουθία στην εκκλησία, επειδή ήταν μόνος του. Όλες τις Ακολουθίες τις έκανε με το κομποσκοίνι. Έλεγε: Έλα τώρα να κάνουμε τον Εσπερινό. Μετρούσε τα κομποσκοίνια και έλεγε το «Διʼ εὐχῶν» με το τέλος της Ακολουθίας. Με τον ίδιο τρόπο, γίνονταν και οι υπόλοιπες Ακολουθίες.

Η βραδινή Ακολουθία άρχιζε στις δώδεκα τα μεσάνυκτα και τελείωνε στις τέσσερις το πρωί. Ένα βράδυ ο Γέροντας, ξέχασε να μου πει ότι τελείωσε η Ακολουθία και εγώ, νομίζοντας ότι μάλλον θα έχουμε αγρυπνία, συνέχισα την προσευχή μέχρι το πρωί. Το πρωί ο Γέροντας μου είπε: Συγγνώμη, παιδί μου, που δεν σε ειδοποίησα απόψε και ξενύχτησες.

Η ευαισθησία της ψυχής του Γέροντα

Για να φανεί η ευαισθησία της ψυχής του Γέροντα, ένα βράδυ όπως με είχε βάλει να κοιμηθώ επάνω σε έναν πάγκο, επειδή ήταν χειμώνας και έκανε κρύο, με είχε σκεπάσει με πολλά σκεπάσματα. Ενώ κοιμόμουν, σηκώθηκε και ήρθε από το κελί του και με το χέρι του ψηλαφούσε μέσα στο σκοτάδι τα σκεπάσματα.

Ξύπνησα και του λέω: Γέροντα θέλετε κάτι; Και μου λέει: Παιδί μου δεν ήμουν σίγουρος αν σε σκέπασα με την μαλακή κουβέρτα ή με την σκληρή από τραγόμαλλο, η οποία «τσιμπάει». Και ήρθα να το δω γιατί δεν μπορούσα να κοιμηθώ σκεπτόμενος ότι μήπως από απροσεξία μου, δεν μπορείς να κοιμηθείς.

Ένα βράδυ ο Γέροντας με έβαλε να κοιμηθώ στο κελί του, στο κρεβάτι του. Εκείνος πήγε σε άλλο κελί. Θα μου μείνει αξέχαστη η προσευχή που μου έδωσε ο Θεός, με τις ευχές του, μέσα στο μαρτυρικό κελάκι του. Η προσευχή ήταν αρέμβαστος, καθαρή. Η ψυχή μου έγινε διορατική. Έβλεπα τους λογισμούς να προσπαθούν να με προσβάλλουν αλλά πριν πάρουν σχήμα, εξαφανίζονταν. Αυτή η προσευχή ήταν αποτέλεσμα όχι μόνο των ευχών του Γέροντα αλλά και του μαρτυρικού κελιού του στο οποίο είχε δεχθεί τόσες επισκέψεις της Θείας Χάριτος.

Ο τόπος έχει να κάνει με την προσευχή

Όταν άλλη φορά τον παρακάλεσα να ξαναμείνω στο κελί του, μου είπε: Εσύ, παιδί μου, σε έναν τόπο βρήκες μια δραχμή και νομίζεις ότι αν ξαναπάς εκεί, θα βρεις κι άλλη. Μου εξήγησε δε ότι: και ο τόπος έχει να κάνει με την προσευχή. Εκεί που έγιναν αμαρτίες έχει εξουσία ο πειρασμός και δεν αναπαύεται η ψυχή. Σε άλλους τόπους που έγιναν προσευχές και «επισκέψεις» της Χάριτος ο άνθρωπος εύκολα κατανύσσεται και προσεύχεται. Ακόμη, ευκολότερα προσεύχεται ο άνθρωπος σε ένα μικρό κελί και δυσκολότερα σε ένα μεγάλο δωμάτιο. Γιατί η ψυχή μας περιορίζεται ή διαχέεται ανάλογα με τον χώρο.

Τα στάδια της προσευχής

Μερικές φορές μιλούσε για τα στάδια της προσευχής: Στην αρχή ο άνθρωπος λέει ολόκληρη την ευχή, αργά και παρακαλεστικά: «Κύριε, Ιησού Χριστέ, ελέησόν με». Όταν προχωρήσει η Χάρη, ανεβαίνει ένα σκαλοπάτι και μπορεί να πει μόνον: «Κύριε, Ιησού, Χριστέ». Μετά ανεβαίνει άλλο σκαλοπάτι, και λέει: «Κύριε, Ιησού». Μετά λέει μόνον: «Ιησού μου» και μπορεί να φθάσει ο άνθρωπος στο σημείο που σταματάει η προσευχή με λόγια και τότε είναι μέσα στην Χάρη του Θεού.

«Αρπάζεται» ο νους και βλέπει και ζει ουράνια πράγματα. Αυτές οι επισκέψεις της

Χάριτος, σ’ αυτήν την ένταση, μπορούν να συμβούν χωρίς να το περιμένει ο άνθρωπος, όποτε θελήσει ο Θεός.

Με επισκέφθηκε η Χάρη του Θεού

Μια φορά, έλεγε, ήμουνα στον κήπο του κελιού και έσκαβα. Για μια στιγμή, σταμάτησα να ξεκουραστώ. Τότε με επισκέφθηκε η Χάρη του Θεού τόσο δυνατά που, για τον φόβο της πλάνης προσπαθούσα μέχρι κάποιο σημείο, να ελέγξω τον εαυτό μου. Επειδή η Χάρη αυξανόταν συνεχώς, παραιτήθηκα από την προσπάθεια λέγοντας: «Αν πλανήθηκα, πλανήθηκα. Άσ’ το και όπου πάει», είπα στον εαυτό μου.

Τότε ο νους μου ένιωσα ότι βγήκε από το σώμα μου και ανέβαινε, ανέβαινε σε τέτοιο νοητό ύψος, μέχρι που έφτασε σε έναν χώρο, όπου υπήρχε «ειρήηηνη» και γλυκύτατο φως και η ψυχή μου έγινε και αυτή φως! Πόσο κράτησε αυτή η κατάσταση, δεν γνωρίζω. Όταν «συνεστάλη» η Χάρη, σιγά σιγά, ένιωσα να κατεβαίνω και είδα το σώμα μου στον κήπο όρθιο ακουμπισμένο στην περίφραξη.

Είδα όλη την κτίση!

Άλλη φορά έλεγε: Την ώρα που κάναμε τον Εσπερινό στο εκκλησάκι μας, μόλις άρχισε ένας από τους πατέρες να διαβάζει τον Προοιμιακό Ψαλμό, «Εὐλόγει, ἡ ψυχή μου, τὸν Κύριον…», «έφυγε» η ψυχή μου από το σώμα μου και είδα όλη την κτίση! Τα φυτά, τα ζώα, τα βουνά, οι πέτρες, τα βράχια, η θάλασσα, κάθε ζωντανό πλάσμα μέσα της, μέχρι τα βάθη της, όλα υμνούσαν το Θεό. Όταν τελείωσε αυτή η «όραση» είδα ότι βρισκόμουν στο στασίδι μου και μόλις είχε τελειώσει ο Προοιμιακός. Τόση ήταν η διάρκεια αυτής της «θεωρίας».

Κάποτε, την ώρα του Εσπερινού, στο: «Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου…» κοιτώντας προς το τέμπλο είδα να ανεβαίνει καπνός θυμιάματος μπροστά στην εικόνα του Τιμίου Προδρόμου. Νόμισα ότι υπήρχε από κάτω κάποιο θυμιατήρι. Κοίταξα, αλλά δεν υπήρχε. Ο καπνός του θυμιάματος σιγά σιγά χάθηκε. Μετά τον Εσπερινό είπα στον Γέροντα: Είδα αυτό και αυτό. Και ο Γέροντας μου απάντησε: Ήταν, παιδί μου, η προσευχή που ανεβαίνει ως θυμίαμα.

Τότε τον ρώτησα: Πώς εγώ Γέροντα, αμαρτωλός άνθρωπος, βλέπω τέτοια πράγματα; Και μου λέει: Ναι, παιδί μου, είσαι αμαρτωλός αλλά είσαι εν μετανοία.

Οι Αρχάγγελοι

Διηγείτο ο Γέροντας: Μια φορά, με κάλεσαν να λειτουργήσω σε ένα κελί, που ήταν αφιερωμένο στη Σύναξη των Αρχαγγέλων. Την ώρα της Θείας Λειτουργίας είδα ζωντανούς τους Αγίους Αρχαγγέλους, οι οποίοι έψαλλαν εν χορώ λέγοντας: Πότε

θα «αναλύσεις» από αυτή τη ζωή, π. Εφραίμ, για να έρθεις μαζί μας να υμνούμε τον Κύριο;

Στρίψε το καΐκι για τα Καρούλια!

Κάποια φορά τον ρώτησα: Πείτε μου, Γέροντα, κάποιο θαυμαστό γεγονός που ζήσατε. Μου λέει: Μια φορά, με κάλεσαν στη Νέα Σκήτη, να λειτουργήσω. Πήγα με τα πόδια από τα Κατουνάκια μέχρι τη Νέα Σκήτη. Όταν τελείωσε η Θεία Λειτουργία, στο μουράγιο της Νέας Σκήτης, είχε έρθει το καΐκι, το οποίο έκανε το δρομολόγιο: Νέα Σκήτη, Αγιάννα, Καρούλια, Καυσοκαλύβια και έφθανε μέχρι τη Μεγίστη Λαύρα. Φυσούσε νοτιάς και είχε αρκετό κύμα. Λέω στον καπετάνιο: «Καπετάνιε, θα πιάσεις Καρούλια;». Αυτός βλέποντας τον καιρό, μου λέει: «Παπά, μπορεί ναι, μπορεί όχι». Εγώ χωρίς να το πολυσκεφθώ, πήδηξα μέσα στο καΐκι, για να αποφύγω την ανηφορική πορεία, μέχρι το κελί μας, που δεν ήταν και μικρή. Αφού το καΐκι έπιασε Αγιάννα, και εντωμεταξύ ο αέρας είχε «φρεσκάρει» και είχε πολύ μεγάλο κύμα, παρέκαμψε τα Καρούλια και ανοιχτά από το πέλαγος, πήγαινε στα Καυσοκαλύβια. Λέω στον καπετάνιο: «Καπετάνιε, Καρούλια πηγαίνω!», και ο καπετάνιος μου απαντάει: «Τι σου είπα, παπά, μπορεί ναι, μπορεί και όχι; Τώρα σου λέω όχι! Κατέβα στα Καυσοκαλύβια. Μ’ αυτό το κύμα δεν μπορώ να πιάσω Καρούλια» (στα Καυσοκαλύβια «απάγκιαζε» και μπορούσε να πιάσει το καΐκι). Δεν ήταν που η διαδρομή από το μουράγιο των Καυσοκαλυβίων μέχρι τα Κατουνάκια είναι πολύ ανηφορική και κουραστική, ήταν ότι με έπιασε η θάλασσα και κινδύνευα να κάνω εμετό. Λέω στον καπετάνιο: «Καπετάνιε, λειτούργησα και κατέλυσα. Ζαλίζομαι και θα κάνω εμετό και μετά θα έχω κανόνα» (40 μέρες δεν θα μπορούσα να λειτουργήσω). Ο καπετάνιος δεν καταλάβαινε από αυτά και προχωρούσε για Καυσοκαλύβια, λέγοντας: «Τι να σε κάνω παπά;» Τότε σηκώνομαι όρθιος και του λέω προστακτικά: «Στρίψε το καΐκι για τα Καρούλια!» Αυτός φοβισμένος αλλά και θυμωμένος μου λέει: «Να πιάσω Καρούλια, παπά, να σπάσω το καΐκι να ησυχάσεις!» και πιάνοντας με θυμό το τιμόνι, έστριψε για Καρούλια. Εκείνη τη στιγμή έπεσε η θάλασσα ακαριαίως και έγινε λάδι. Ο καπετάνιος τα ’χασε! Δεν πίστευε στα μάτια του. Γιατί φυσιολογικά, η θάλασσα σταματώντας ο αέρας με τέτοιο κύμα που είχε, θα ήθελε ώρες να ηρεμίσει. Μου λέει ο καπετάνιος: «Κάποιο μεγάλο Άγιο έχεις παπά μου! Τέτοιο μεγάλο θαύμα δεν το έχω ξαναδεί». Και του λέω: «Ποιο μεγάλο Άγιο! Η Παναγία το έκανε το θαύμα». Και αφού κατέβηκα στα Καρούλια, συνέχισε το καΐκι για Καυσοκαλύβια με τη θάλασσα λάδι.

Παναγία μου, Παναγία μου

Ο Γέροντας εκτός από τις επισκέψεις της Θείας Χάριτος, κατά παραχώρηση Θεού, δοκιμάστηκε και από επιθέσεις πονηρών πνευμάτων. Ας αναφέρουμε ένα περιστατικό. Έλεγε ο Γέροντας: Μια φορά, ενώ προσευχόμουν στο κελί μου, γέμισε

ο τόπος από πονηρά πνεύματα τα οποία έπεσαν απάνω μου και με ακινητοποίησαν. Δεν μπορούσα ούτε το σταυρό μου να κάνω, ούτε την Ευχή να πω με το στόμα μου. Το μόνο που μπορούσα ήταν να επικαλούμαι νοερώς το όνομα της Παναγίας, λέγοντας με πόνο: Παναγία μου, Παναγία μου. Μέσα σε λίγη ώρα, μη μπορώντας να αντέξουν την προσευχή στη Χάρη της, με άφησαν και εξαφανίστηκαν. Έτσι, απελευθερώθηκα. Και σε εμένα συνέβη την ώρα της προσευχής, να πέσει ένα τρομερό βάρος στην πλάτη μου, που κόντεψε, να με συνθλίψει. Μόλις με τη βοήθεια του Θεού ελευθερώθηκα, έτρεξα στο κελάκι του Γέροντα φοβισμένος, να του πως τι μου συνέβη. Τότε εκείνος σκέφτηκε για λίγο και μου είπε: Παιδί μου, αμαρτίες πληρώνεις.

Τίμα ἰατρὸν…γὰρ αὐτὸν ἔκτισε Κύριος

Ο γιατρός Νικόλαος Μπαλδιμτσής και ο άγιος Ο Γέροντας εκτιμούσε την κλασική ιατρική και τα κλασικά φάρμακα τα οποία τα έπαιρνε με εμπιστοσύνη. Την υπακοή που έκανε στις ιατρικές συμβουλές και θεραπείες, δεν την συνάντησα σε άλλον άνθρωπο. Όταν μιλούσε ο γιατρός, σαν να μιλούσε ο Θεός! Ακριβής εφαρμογή του: «Τίμα ἰατρὸν…γὰρ αὐτὸν ἔκτισε Κύριος». Μια φορά, είχε επιβαρυνθεί τόσο η υγεία του, που πίστεψε ότι είχε έρθει το τέλος του. Έσπευσα επειγόντος, να δω τι συμβαίνει. Με την κατάλληλη φαρμακευτική αγωγή, βελτιώθηκε τόσο γρήγορα η υγεία του, που και ο ίδιος δεν το πίστευε. Μόλις αισθάνθηκε τις δυνάμεις του να επανέρχονται, άρχισε αμέσως τον κανόνα του. Σταυρωτά κομποσκοίνια με μικρές μετάνοιες που τις έκανε πάνω στο περβάζι του παραθύρου του κελιού του βιάζοντας και σωματικά τον εαυτό του. Αφού πέρασαν δυο τρεις μέρες ιατρικής θεραπείας και παρακολούθησης, και κατάλαβε ότι η υγεία του βελτιώθηκε πολύ, μου είπε: Πήγαινε, παιδί μου, στους Δανιηλαίους που σήμερα γιορτάζει το κελί τους, να ανάψεις ένα κερί (ήταν των Αγιορειτών Πατέρων). Το έκανε αυτό, για να ξεσκάσω λιγάκι. Εκεί χοροστατούσε, ως επίσημος καλεσμένος, ο σεβαστός και πολύ αγαπητός μας επίσκοπος Σάμου, Πατήρ Παντελεήμων, με τον οποίο, σε μια διακοπή της αγρυπνίας, συναντηθήκαμε ιδιαιτέρως. Τότε μου «εξομολογήθηκε» ο Σεβασμιώτατος τη στενοχώρια του, γιατί ο τυπικάρης μοναχός, που ως γνωστόν ρυθμίζει, ως εξουσία έχων, όλη την αγρυπνία, δεν του επέτρεπε να προσκομίσει τα αμέτρητα ονόματα που πάντα μνημόνευε: Στις επανειλημμένες παρακλήσεις μου ότι χρειάζομαι πολύ χρόνο για την Προσκομιδή, μου έλεγε: «Θα περιμένετε, Σεβασμιώτατε, όταν θα έρθει η ώρα, θα σας πω εγώ πότε θα προσκομίσετε!». Όσο για μένα επέστρεψα στο κελί, γιατί είχα την έννοια του Γέροντα.

Όταν χρειάστηκε κάποτε να πλύνω το παρθενικό και πολύπαθό του σώμα, καταλάβαινα ότι ο Γέροντας ντρεπόταν, αλλά μου είπε: Να με πλύνεις, παιδί μου. Εξ’ άλλου και ο Μέγας Βασίλειος που ήταν τόσο ασκητικός, αλλά ήταν και

γιατρός, συνιστούσε τα λουτρά για το καλό της υγείας του ανθρώπου. Μου έκανε εντύπωση ότι και γι’ αυτό, ήθελε να έχει τη σχετική σύμφωνη γνώμη των Αγίων, για να είναι αναπαυμένος.

Για να φανεί η θαυμαστή υπακοή του, αναφέρουμε ένα περιστατικό. Ο Γέροντας φορούσε κάτι παλιά παπούτσια, τα οποία είχαν στραβώσει με αποτέλεσμα να υπάρχει κίνδυνος να σκοντάψει όταν βάδιζε και να πέσει. Οι πατέρες της συνοδείας του τον παρακαλούσαν να φορέσει καινούργια παπούτσια, αλλά ο Γέροντας προτιμούσε τα παλιά, λόγω του ασκητικού του φρονήματος. Γι’ αυτό με παρακάλεσαν να του το πω, σαν ιατρική εντολή. Μόλις του το είπα, υπό τύπον ιατρικής οδηγίας, αμέσως είπε: Να ‘ναι ευλογημένο!

Η ευωδία του Αγίου Πνεύματος

Κάποτε ένας ιερομόναχος, που ήταν σε μια μητρόπολη, επισκέφτηκε τον Γέροντα με έναν θεολόγο και έναν φοιτητή. Ο Γέροντας τους δέχθηκε στο κελί του καθισμένος στο κρεβατάκι του. Απηύθυναν στον Γέροντα το ερώτημα, πώς γίνεται το Άγιο Πνεύμα να ευωδιάζει αφού είναι Θεός άυλος. Ο Γέροντας τους λέει: Η ευωδία του Αγίου Πνεύματος είναι η ευωδία που αποπνέουν τα Άγια Λείψανα και οι θαυματουργές εικόνες, όπως για παράδειγμα η Παναγία η Πορταΐτισσα. Τότε του λένε: Γέροντα, οι εικόνες και τα Άγια Λείψανα είναι υλικά και ευωδιάζουν. Μπορεί το Άγιο Πνεύμα να ευωδιάζει χωρίς να υπάρχει κάτι το υλικό; Ο Γέροντας δεν τους μίλησε. Έμεινε σιωπηλός. Ξαφνικά, ευωδίασε η ατμόσφαιρα του κελιού με μια έντονη, ουράνια ευωδία. Ο ιερομόναχος και ο θεολόγος κοίταζαν ο ένας τον άλλον κατάπληκτοι, χωρίς να μιλούν. Ο Γέροντας τότε τους είπε: Άντε, να πηγαίνετε τώρα. Όταν βγήκαν έξω από το κελί, ρωτούσε ο ένας τον άλλον: «Τί ήταν αυτό, τι ήταν αυτό;» Ο τρίτος της παρέας τους κοίταζε περίεργα. Δεν είχε καταλάβει τίποτα!

Οι ψυχικές ασθένειες

Μια φορά, ρώτησα τον Γέροντα να μου πει την γνώμη του σχετικά με τους ψυχικά ασθενείς. Μου λέει: Ορισμένοι ψυχικά ασθενείς στην πραγματικότητα είναι δαιμονισμένοι. Αυτοί δεν μπορούν να θεραπευτούν με φάρμακα, αλλά χρειάζονται πνευματική αγωγή, δηλαδή μετάνοια, εξομολόγηση, υπακοή στον πνευματικό και τις κατάλληλες ευχές της Εκκλησίας. Υπάρχουν όμως και ψυχικά άρρωστοί που δεν είναι δαιμονισμένοι. Όπως αρρωσταίνει το σώμα, έτσι αρρωσταίνει και η ψυχή. Αυτοί χρειάζονται ιατρική θεραπεία. Μου ανέφερε ένα παράδειγμα: Όταν ήταν περίοδος μεγάλων εορτών, Χριστούγεννα, Πάσχα κ. ά., οι εφημερίδες είχαν τυπωμένες κάποιες εικόνες της Γέννησης, της Ανάστασης κλπ. Όταν ψωνίζαμε διαφορά πράγματα από τη Δάφνη, κυρίως τρόφιμα, οι παντοπώλες που ήταν

κοσμικοί άνθρωποι τα τύλιγαν με φύλλα εφημερίδων. Εγώ στο κελί βλέποντας αυτές τις εικόνες, όπως ήταν τσαλακωμένες, σκεφτόμουν να κάψω τις εφημερίδες στη φωτιά. Μετά σκέφθηκα. Μπορεί να είναι εικόνα πάνω στην εφημερίδα και τσαλακωμένη, αλλά είναι εικόνα. Ας την κόψω με ένα ψαλιδάκι και ας την βάλω κάπου. Όταν ανέβηκα στον πνευματικό μου, να εξομολογηθώ, του ανέφερα αυτό το θέμα. Απ' έξω στεκόταν ένας καλόγερος ο οποίος μου λέει αγριεμένος: «Και αυτό, μωρέ, το εξομολογήθηκες; Εγώ σε παρακίνησα, να κάψεις τις εικόνες! Και αν το έκανες θα σε δίκαζα σαν εικονομάχο». Έφριξα, όταν τον άκουσα. Ήταν ο καημένος δαιμονισμένος και μιλούσε το δαιμόνιο. Του λέω: «Τον βλέπεις τον πειρασμό;» Μου λέει: «Τον βλέπω. Να, εδώ στέκεται». Πες: «Κύριε, Ιησού, Χριστέ ελέησόν με».

Μόλις είπε την Ευχή μια φορά, μου λέει: «Τον βλέπω να ταράζεται». Με την δεύτερη μου λέει: «Τον βλέπω να τρέμει». Και με την τρίτη έσκασε και εξαφανίστηκε. Τι μεγάλη δύναμη έχει η Ευχή! Αυτός ο καημένος ήταν έγγαμος και όταν αρρώστησε ψυχικά, η οικογένειά του δεν μπορούσε να τον υποφέρει. Έτσι, ήρθε στο Άγιον Όρος και υποτάχθηκε σε κάποια απλά γεροντάκια. Όσο καιρό έκανε υπακοή, ήταν ήσυχος, ειρηνικός. Όταν άρχισε να μην υπακούει στους Γέροντες, γιατί έβλεπε ότι δεν ζουν 'υψηλή' πνευματική ζωή, άρχισε να τους περιφρονεί. Αμέσως εμφανίστηκε το πρόβλημα. Το εργόχειρό του ήταν να κατεβαίνει σε μια δύσβατη περιοχή, κοντά στη θάλασσα, όπου υπήρχαν πλάκες που με την εξάτμιση του θαλασσινού νερού μάζευαν αλάτι, το οποίο αυτός το συνέλεγε. Αυτό ήταν το εργόχειρό του. Όταν άρχισε τις ανυπακοές, πήγε για το εργόχειρό του και δεν ξαναγύρισε. Άγνωστη η τύχη του. Τότε τον ρώτησα: Και πώς Γέροντα ο γιατρός θα ξεχωρίσει τον ψυχοπαθή από τον δαιμονισμένο; (επειδή παρουσιάζουν παρόμοιες εκδηλώσεις και μάλιστα στην κλασική ψυχιατρική τα άτομα που έχουν πνευματικό πρόβλημα αναφέρονται ότι έχουν παραλήρημα θρησκευτικού τύπου). Και μου απάντησε: Αν παιδί μου, είναι Χριστιανός Ορθόδοξος θα καταλάβει ποιος είναι ψυχοπαθής και ποιος είναι δαιμονισμένος. Τότε τον ρώτησα για τις ικανότητες κάποιων γιόγκι που μπορούν να βλέπουν χιλιόμετρα μακριά και να κάνουν κάποια υπερφυσικά πράγματα: Πώς το εξηγείτε αυτό Γέροντα; Στην ερώτησή μου αυτή, απάντησε: Άκουσε, παιδί μου, η ψυχή έχει πολλές δυνατότητες, έχει πολλές δυνάμεις, μεταξύ των οποίων και η διόραση. Αυτά είναι φυσικά ψυχικά χαρίσματα, αλλά εμείς τα αγνοούμε, γιατί ζούμε ζωή σαρκική. Αυτοί οι άνθρωποι, φαίνεται, εφαρμόζουν κάποια άσκηση στον εαυτό τους. Και έτσι, τα φυσικά αυτά χαρίσματα εκδηλώνονται. Όμως, εδώ είναι η διαφορά. Επειδή αυτές είναι πνευματικές δυνάμεις, σ' αυτούς τους ανθρώπους εύκολα τα πονηρά πνεύματα ενώνονται μ' αυτές και οδηγούνται οι άνθρωποι στην πλάνη. Ενώ στους ανθρώπους του Θεού, τους ορθόδοξους χριστιανούς, ενώνεται το Άγιο Πνεύμα με αυτές τις δυνάμεις της ψυχής και έτσι οι δυνάμεις αυτές πλατύνονται, δυναμώνουν και αγιάζονται. Ο άνθρωπος μετέχει των χαρισμάτων του Θεού. Είναι το καθ' ομοίωσιν.

Η έμφυτη κοινωνικότητα

Άλλοτε πάλι μου έλεγε: ο άνθρωπος έχει έμφυτη την κοινωνικότητα. Όταν είχα ακόμη τα γεροντάκια και τα διακονούσα, λίγο πιο πάνω από το κελί μας, ήταν ένας Γέροντας, ο πατήρ Γεδεών (Κύπριος την καταγωγή) ο οποίος όταν «κοιμήθηκε» ο Γέροντάς του, έμεινε μόνος του. Έκανε τα καθήκοντά του, και επειδή ήταν «λεπτός άνθρωπος» δεν ήθελε να έρχεται στο κελί μας, χωρίς κάποιο συγκεκριμένο λόγο και να μας απασχολεί. Ένα απόγευμα, ακούω κάποιον να χτυπάει έναν τενεκέ με ένα ξύλο. Βγαίνοντας, βλέπω αυτόν το Γέροντα έξω από το

κελί του και του λέω: «Γέροντα, θες κάτι;». Και μου απαντά: «Αυτό που θέλω, τώρα δεν μπορείς να το καταλάβεις. Αργότερα θα το καταλάβεις». Όταν «κοιμήθηκαν» όλοι οι πατέρες και ζούσα μόνος μου, τότε κατάλαβα γιατί χτυπούσε τον τενεκέ ο Γερο- Γεδεών. Ήθελε να ακούσει μια ανθρώπινη φωνή. Και αυτό ήταν μια παρηγοριά. Ένα απόγευμα, βγήκα έξω και του φώναξα: «Εεε! Πάτερ Γεδεών!» Και μου λέει: «Ορίστε Γέροντα!» «Τώρα κατάλαβα γιατί χτυπούσες τον τενεκέ».

Οι κεκρυμμένοι αγίοι

Ο Γέροντας γνώριζε αγίους ανθρώπους, ερημίτες, γεμάτους από Άγιο Πνεύμα που ήταν κεκρυμμένοι. Άγνωστοι στους ανθρώπους, γνωστοί όμως στον Θεό και σ' αυτούς που ήθελε ο Θεός να αποκαλύψει. Μια φορά είπε σ' ένα γνωστό του: Πάμε να επισκεφτούμε έναν ερημίτη που είναι όντως άγιος. Μόλις έφτασαν στην σπηλιά του και ο Γέροντας τον χαιρέτισε, ο ερημίτης αφού κοίταξε τον γνωστό του Γέροντα, τον προσφώνησε με το όνομά του και του είπε: Έκανες, έκανες, έκανες... Φτάνει πια! Καιρός είναι τώρα να νοικοκυρευτείς. Ο άνθρωπος αυτός έμεινε εμβρόντητος. Αυτούς τους κεκρυμμένους αγίους τους ζήλευε ο Γέροντας. Ταλάνιζε μάλιστα τον εαυτό του, λέγοντας: Με την ευχή του διαβόλου, βγήκε φήμη για μένα, ότι είμαι άγιος. Για να αρχίσουν να 'ρχονται καραβάνια προσκυνητών και περιέργων και έτσι να χάσω και τη λίγη ησυχία που έχω.

Αξίζει να αναφέρουμε την εξής διήγηση του Γέροντα: Όχι μακριά από το κελί μας, έμενε ένα γεροντάκι, σχεδόν κατάκοιτο. Με είχε ειδοποιήσει, μετά τη Θεία Λειτουργία να μην καταλύσω, αλλά να πάω να τον κοινωνήσω με το Άγιο Ποτήριο. Εγώ το ξέχασα και κατέλυσα. Αυτό συνεχίστηκε και σε άλλες Θείες Λειτουργίες.

Πριν τη Θεία Λειτουργία, έλεγα «να μην ξεχάσω να πάω να τον κοινωνήσω», και κάθε φορά έφευγε από το μυαλό μου και κατέλυα. Στο τέλος είπα: «εδώ κάτι συμβαίνει»! Πήγα λοιπόν και τον επισκέφθηκα και αφού του εξήγησα τι πάθαινα, τον ρώτησα: «Τι σκέφτεσαι Γέροντα, όταν με περιμένεις να σε κοινωνήσω;». Και μου απαντάει: «Μου λέει ο λογισμός μου ότι δεν είναι Θεία Κοινωνία αυτό που θα μου φέρεις, αλλά ψωμί και κρασί». Είπα τότε μέσα μου: «Α, έτσι εξηγείται αυτό που μου συνέβη τόσες φορές, να καταλύω και μετά να το θυμάμαι».

Ο Γέροντας έλεγε: Εγώ παιδί μου, δεν εξομολογώ κοσμικούς, γιατί δεν έχω πείρα της κοσμικής ζωής. Καλογέρους, μάλιστα! Όταν τον ρώτησα να μου πει τη γνώμη του για ένα πνευματικό θέμα, μου είπε: Παιδί μου, εγώ δεν είμαι σε θέση να παίρνω πληροφορία για όλα τα θέματα. Αν πάρω πληροφορία, θα σου πω.

Και η υπομονή, κουράζεται

Για το θέμα της υπομονής μου διηγήθηκε: Ήταν εδώ πιο κάτω ένα γεροντάκι το οποίο έπεσε και έσπασε το πόδι του. Πήγα και τον επισκέφθηκα. Τον ρώτησα: «Πώς πας Γέροντα;» Μου απάντησε: «Καλά Γέροντα. Δόξα το Θεό. Επίσκεψη του Κυρίου!». Αφού πέρασε αρκετός καιρός και επιβαρύνθηκε η κατάστασή του, μετά ζητούσε βοήθεια. Έλεγε: «Βοηθήστε με, πατέρες. Φέρτε μου, έναν γιατρό» και σχολίασε ο Γέροντας: Είχε κουραστεί η υπομονή του. Γιατί και η υπομονή, κουράζεται.

Οι πνευματικές του «θεραπείες»

Το πόσο θεοφώτιστες ήταν οι πνευματικές του «θεραπείες» θα φανεί από το εξής περιστατικό. Μια φορά, είχα φιλοξενηθεί σε αγιορείτικη Καλύβη. Εκεί εγκαταβίωνε ένας ιερομόναχος και πνευματικός, άνθρωπος ζηλωτής. Αυτός είχε πάρει ευλογία από τον Γέροντά του, να συμβουλεύεται σε πνευματικά θέματα τον Γέροντα Εφραίμ. Μου διηγήθηκε λοιπόν, ότι συμμετείχε στην αγρυπνία της εορτής του Αγίου Αθανασίου, στη Μεγίστη Λαύρα. Την ώρα της ακολουθίας, από φθόνο του διαβόλου, είχε έναν μεγάλο πειρασμό τον οποίο αδυνατούσε να αντιμετωπίσει. Αφού ενημέρωσε τον προεστώτα, ξεντύθηκε τα ιερατικά του και μέσα στην νύχτα έκανε την πολύ μεγάλη διαδρομή Λαύρα-Κατουνάκια. Ο Γέροντας τον υποδέχθηκε πατρικά και τον ρώτησε τι του συμβαίνει. Όταν τον άκουσε, του λέει: Άκου, πάτερ μου. Όταν έχεις τέτοιο πειρασμό, θα κρατάς την αναπνοή σου, όσο μπορείς, όσο αντέχεις. Αν δεν περάσει με την πρώτη, θα το επαναλάβεις δεύτερη φορά. Με την τρίτη, οπωσδήποτε θα φύγει ο πειρασμός. Η έλλειψη οξυγόνου από το σταμάτημα της αναπνοής, είναι μεγάλο φάρμακο, γιατί το σώμα χάνει τη δύναμή του και «πέφτει». Και το σπουδαιότερο, σε κανέναν δεν γίνεται αντιληπτό. Ο εν λόγω ιερομόναχος, αφού πήρε το «φάρμακο», γύρισε από την ίδια διαδρομή στην Λαύρα, όπου η αγρυπνία συνεχιζόταν και συμμετείχε στη Θεία Λειτουργία.

Το θαύμα του Αγίου Νεκταρίου

Ας αναφέρουμε ένα θαύμα του Αγίου Νεκταρίου που μας διηγήθηκε ο Γέροντας: Κάποτε, ανοίγοντας ένα από τα τσουβάλια με το σιτάρι που είχαμε στην Καλύβη μας και εν συνεχεία ανοίγοντας όλα τα υπόλοιπα τσουβάλια, διαπίστωσα ότι το σιτάρι είχε σκουληκιάσει. Πιθανώς, επειδή ήταν πολύ ζεστός ο καιρός. Πολύ λυπήθηκα! Γιατί, αυτό το σιτάρι ήταν άχρηστο. Εκείνη τη στιγμή θυμήθηκα τον Άγιο Νεκτάριο που είναι τόσο θαυματουργός. Ο π. Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης, ο υμνογράφος του Αγίου, είχε ένα τεμάχιο του αγίου λειψάνου. Εγώ το γνώριζα. Πήγα στην Μικρή Αγιάννα και ανέφερα στον πατέρα Γεράσιμο το πρόβλημά μου.

Πήρα ένα κομμάτι βαμβάκι και το σταύρωσα στο άγιο λείψανο παρακαλώντας τον Άγιο να μας βοηθήσει, γιατί το ζήτημα αυτό δεν ήταν μικρό για μας. Όταν γύρισα στο κελί μας, σε κάθε τσουβάλι, αφού το άνοιξα, έβαλα ένα κομματάκι από το αγιασμένο βαμβάκι. Την άλλη μέρα, ανοίγοντας τα τσουβάλια δεν υπήρχε ούτε ένα σκουλήκι, ούτε ένα σπυρί σιτάρι φαγωμένο. Πόσο φιλάνθρωπος και μεγάλος άγιος είναι ο Άγιος Νεκτάριος!

Ο άγιος Γεώργιος Καρσλίδης

Μια φορά μπαίνοντας στην εκκλησία του κελιού, είδα κρεμασμένη μια ωραία σκαφτή εικόνα του Αγίου Γεωργίου Καρσλίδη με φωτοστέφανο. Τότε, δεν είχε γίνει η αγιοκατάταξή του από το Πατριαρχείο. Στην απορία μου γι' αυτό μου απάντησε ο Γέροντας: Παιδί μου, είναι άγιος! Και με την ευκαιρία μου ανέφερε ότι είχε επισκεφτεί επανειλημμένα το μοναστήρι του Αγίου, παρά την επιβαρυμένη υγεία του. Μάλιστα μου είπε: Την πρώτη φορά που πήγα στο Μοναστήρι δεν κατάλαβα τίποτα. Καμιά αλλοίωση. Όταν γύρισα όμως στο κελί μου, ο Άγιος μου ανταπέδωσε την επίσκεψη (χωρίς να εξηγήσει το πώς). Στον δε π. Μωυσή που έγραψε τη βιογραφία του Αγίου είπα: «π. Μωυσή και μόνο αυτό το βιβλίο που έγραψες, σου έχουν συγχωρεθεί οι μισές σου αμαρτίες».

Ο άγιος Ανδρέας ο διά Χριστό Σαλός

Μια φορά με ρώτησε αν έχω διαβάσει το βίο του Αγίου Ανδρέα του δια Χριστόν Σαλού. Στην αρνητική μου απάντηση είπε: Είναι μεγάλος Άγιος και πρέπει να διαβάσεις το βίο του. Όταν διάβασα τον βίο του Αγίου, μου λέει: Όταν με εκείνο τον βαρύ χειμώνα «αρπάχτηκε» ο Άγιος στον Παράδεισο για παρηγορία δεκαπέντε ημερών, τότε αξιώθηκε να δει τον Κύριο ο οποίος του είπε τρεις λόγους, από τρεις λέξεις τον καθένα. Ο πνευματικός του Αγίου στον οποίο ο Άγιος Ανδρέας διηγήθηκε αυτή τη θαυμαστή «θεωρία» πολύ τον παρακάλεσε να του πει έναν από τους λόγους του Κυρίου. Και ο Άγιος δεν ηθέλησε. Και συνέχισε ο Γέροντας λέγοντας: Εμένα, παιδί μου, μου λέει ο λογισμός ότι ο πρώτος λόγος του Κυρίου ήταν: «Μακάριος εἶ Ἀνδρέα!». Ο δεύτερος ήταν: «Μακάριοι οἱ Χριστιανοί!». Και ο τρίτος λόγος για τον οποίο δοξολόγησαν τον Κύριο όλες οι ουράνιες δυνάμεις ήταν: «Μακάριοι οἱ σεσωσμένοι!». Συνεχίζοντας ο Γέροντας μου είπε ότι: Ο Άγιος αξιώθηκε όλα αυτά για την υπερβολική ξενιτεία του και την παντελή έλλειψη ανθρώπινης 'παρηγορίας'.

Πιστεύουμε ότι ο Γέροντας ήταν μέτοχος, κατά την δύναμή του, των μεγάλων αυτών αρετών, γι' αυτό και ο Άγιος του αποκάλυψε αυτά τα απόρρητα.

Το έκζεμα «θυμώνει»

Το μαρτύριο του Γέροντα με τα χρόνια εκζέματα των ποδιών του, παρατάθηκε μέχρι το τέλος της ζωής του. Οι κνήμες των ποδιών ήταν σαν ψημένες στο φούρνο. Από τις ρωγμές έτρεχαν διάφορα υγρά. Η επιδείνωση του βασανιστικού κνησμού ήταν μεγάλη, όταν ο Γέροντας έτρωγε τροφές ζωικές.

Έλεγε: Άνθρωπος είμαι, παιδί μου. Μετά από ολόκληρη Σαρακοστή, το Πάσχα θέλω να φάω λίγο ψαράκι. Και μια μπουκιά να δοκιμάσω, το έκζεμα «θυμώνει» και αρχίζει τόσο τρομερός κνησμός, που μου έρχεται να τα «φάω» τα πόδια μου. Συνεχίζοντας, μου λέει: Το μαρτύριο του Ιώβ δεν ήταν ο πόνος. Τον πόνο τον υποφέρει ο άνθρωπος. Αλλά ήταν ο ανυπόφορος κνησμός. Ο κνησμός δεν υποφέρεται. Γι’ αυτό και καθόταν γυμνός πάνω στην κοπριά και με το όστρακο έξυνε το σώμα του από το οποίο έτρεχαν συνεχώς υγρά που λέγονται «ιχώρ».

Ακόμη και το νερό που έπινε ο Γέροντας το καλοκαίρι, επειδή ίδρωνε πολύ, το έπινε με εγκράτεια. Έπινε μερικές γουλιές και μου έλεγε: Ας μην πιώ άλλο, παιδί μου, γιατί θα το πληρώσω.

Μια φορά, αφού εξήτασα τον Γέροντα, του περιποιήθηκα τα πόδια του με ειδικές αλοιφές και εντριβές. Ο Γέροντας μου είπε: Θεός σχωρέσει παιδί μου!

Αναπαύθηκαν τα πόδια μου. Σε λίγο μπήκε μέσα στο κελί ένας Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής, που ήταν γνωστός του Γέροντα, ο οποίος με «επίσημο» τρόπο του πρόσφερε το τελευταίο θεολογικό του βιβλίο. Η πληρωμή του Γέροντα και στον καθηγητή και σε μένα ήταν άκρως πνευματική. Στον μεν καθηγητή είπε: Φέρτο εδώ το βιβλίο, βρε παιδί μου. Αυτές τις μέρες ήθελα να διαβάσω και κάτι άλλο. Και ας είναι ό,τι να ‘ναι. Και δείχνοντάς με στον Καθηγητή είπε: Τον βλέπεις τούτον ’δω; Έχει κάνει την τάδε αμαρτία. (Και του αποκάλυψε κάτι που του το είχα αναφέρει προ καιρού). Εφάρμοσε ο Γέροντας και στους δυο μας την θεραπευτική που οδηγεί στο: «καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει».

Σε μια Θεία Λειτουργία που έγινε στην εκκλησία του κελιού ο Γέροντας καθόταν σε ένα πολυθρονάκι. Εμένα μου είπαν να πω τον Απόστολο, τον οποίο απήγγειλα με κατάνυξη. Ο Γέροντας ευχαριστήθηκε και με «πλήρωσε» λέγοντάς με: Ποιος σου έμαθε να ψάλλεις έτσι; Και ολοκληρώνοντας την αμοιβή της ψαλμωδίας, μου έδωσε ένα γερό μπάτσο! Ένας από τους πατέρες δεν κρατήθηκε και μου είπε: Τυχερέ! Πήρες όλη την ευλογία.

Ἔλαμψε τό πρόσωπό του ὅπως ὁ ἥλιος

Μια άλλη φορά, σε μια Θεία Λειτουργία ο Γέροντας έμεινε στο κελί του περιμένοντας τον ιερέα να κατέβει, για να τον κοινωνήσει. Εγώ, επειδή ήθελα να κοινωνήσω, σκέφτηκα: Ας κατέβω να πάρω την ευχή του Γέροντα. Μπαίνοντας μες το κελί του είδα το Γέροντα να έχει πρόσωπο δωδεκαετούς παιδιού. Τα μαλλιά του και τα γένια του ήταν άσπρα. Το πρόσωπό του παιδικό. Έλαμπε μέσα στο φως.

Εγώ τα ’χασα και μόλις που μπόρεσα και του είπα: Γέροντα, ήρθα να πάρω την ευχή σας, αν είναι ευλογημένο, να κοινωνήσω. Συγγνώμη που σας ενόχλησα. Τότε μου απάντησε ζωηρά και χαρούμενα: Ευλογημένο! Ευλογημένο να κοινωνήσεις! Ούτε κατάλαβα πώς βγήκα από το κελί του, πώς ανέβηκα τη σκάλα για την Εκκλησία, πώς μπήκα μέσα και κοινώνησα στη Θεία Λειτουργία! Βρισκόμουν σ’ έναν άλλο κόσμο. Όταν αργότερα ξαναείδα τον Γέροντα, το πρόσωπό του ήταν το κανονικό.

Η Γερόντισσα Μακρίνα

Μια ιδιαίτερη πνευματική σχέση είχε αναπτυχθεί μεταξύ του Γέροντα πατρός Εφραίμ και της Γερόντισσας Μακρίνας, που ήταν ηγουμένη στην Ι.Μ. Οδηγήτριας Πορταριάς Βόλου. Στο Μοναστήρι της Γερόντισσας, γέροντας ήταν ο πατήρ Εφραίμ, ο Προηγούμενος της Ι.Μ. Φιλοθέου. Μεταξύ των δύο Γερόντων υπήρχε μεγάλος πνευματικός σύνδεσμος, επειδή είχαν κοινό πνευματικό πατέρα τον Γέροντα Ιωσήφ τον Ησυχαστή. Όταν ο Γέροντας Εφραίμ, ο Φιλοθεΐτης επισκέφθηκε τα Κατουνάκια, μίλησε στον Γέροντα για την Γερόντισσα Μακρίνα, εκθειάζοντας τις αρετές της. Τότε ο Γέροντας του λέει χαμογελώντας: Δεν χρειαζόμαστε τις δικές σας συστάσεις. Έχουμε και εμείς λίγη προσευχή. Θα σου πω εγώ ποια είναι η Γερόντισσα Μακρίνα. Όταν ο Γέροντας πληροφορήθηκε τα σχετικά με την Γερόντισσα, θαύμασε την καθαρότητά της, την νήψη της ψυχής της, το χάρισμα της αδιάλειπτης προσευχής, την ελεήμονα καρδιά της, την ιδιαίτερη σχέση της με την Παναγία: Έμεινα εκστατικός, συνέχισε ο Γέροντας, και είπα. Πω, πω, τι είναι αυτή η Γερόντισσα! Από τότε αυτοί οι δύο μεγάλοι πομποί και δέκτες της Θείας Χάριτος, ήταν σε συνεχή επαφή. Έλεγε η Γερόντισσα: Όταν αρρώστησα σοβαρά, παρακαλούσα την Παναγία μας να φωτίσει τον Γέροντα να προσευχηθεί για μένα. Μόλις έκλεινα τα μάτια μου, βρισκόμουν καθαρά, μέσα στο κελί του, στα Κατουνάκια και έβλεπα τον Γέροντα να κάνει για την υγεία μου σταυρωτά κομποσκοίνια. Άνοιγα τα μάτια μου, ήμουν μες στο κελί μου. Έκλεινα τα μάτια μου, ήμουν μες το κελί του Γέροντα, στα Κατουνάκια. Τι θαύμα ήταν αυτό!

Η Γερόντισσα Μακρίνα και η μοναχή Παρθενία

Μια από τις μοναχές της Γερόντισσας Μακρίνας, η πολύπαθη Παρθενία, με πολλά πνευματικά χαρίσματα και ηδύφωνος ψάλτρια της Μονής, παραχώρησε ο Θεός να ασθενήσει από καρκίνο. Είχε φοβερούς πόνους στα οστά, λόγω μεταστάσεων. Επειδή, ως γιατρός, την εξήταζα θαύμαζα την υπομονή της. Και με την ευχή της γερόντισσας και την παράκληση της ασθενούς, της έκανα μερικές εντριβές στην πλάτη της, προς ανακούφιση. Είναι αυτό που έλεγε ο Άγ. Γέροντας π. Γεώργιος Καψάνης, ότι το χάρισμα της ‘παρηγορίας’ το έδωσε ο Θεός στους πνευματικούς και στους γιατρούς. Με παρακάλεσε η Γερόντισσα, όταν ανέβω στο Όρος στον Γέροντα Εφραίμ, να απευθύνει παρακλητικούς λόγους προς την αδελφή Παρθενία. Τα λόγια του Γέροντα με ένα κασετοφωνάκι τα ηχογράφησα και τα έφερα στο Μοναστήρι. Ο Γέροντας μακάριζε την αδελφή Παρθενία για την ασθένειά της, την οποία θεωρούσε επιβράβευση της μοναχικής της ζωής. Έλεγε: Μακάρι, να έδινε και σε εμάς ο Θεός τέτοιο δώρο! Ανέφερε μάλιστα τα λόγια της Αγίας Ειρήνης Χρυσοβαλάντου (την οποία ο Γέροντας υπεραγαπούσε) που έλεγε στις μοναχές της: «Αν είχα παρρησία στον Θεό, θα τον παρακαλούσα να είστε όλες άρρωστες»! Τελειώνοντας ο Γέροντας την ομιλία του, έλεγε με δυνατή φωνή: Παρθενία, Παρθενία, σε ζηλεύω. Μου έλεγε δε ιδιαιτέρως: Το πόσο η ασθένεια και οι πόνοι της ‘ανέβασαν’ πνευματικά την μοναχή Παρθενία, λόγω της υπομονής και καρτερίας της, δεν μπορώ να σου περιγράψω. Την μια στιγμή, βλέπω την Παρθενία να είναι ψηλότερα από την Γερόντισσα. Μετά βλέπω την Γερόντισσα ‘να δίνει μια’ και να περνάει μπροστά από την Παρθενία. Και πάλι η Παρθενία, να περνάει μπροστά από την Γερόντισσα. Τέτοια θαυμαστή πνευματική άμιλλα υπάρχει σ’ αυτές τις ψυχές!

Τότε με ρώτησε ο Γέροντας: Πώς συνδέθηκες πνευματικά με την Γερόντισσα Μακρίνα; Και έδωσε ο ίδιος την απάντηση: Αυτό το κομποσκοινάκι (δείχνοντάς μου το κομποσκοίνι του) σε συνέδεσε με την Γερόντισσα Μακρίνα. Ο Γέροντας πάντα τόνιζε ότι η τροφή της πνευματικής ζωής είναι το κομποσκοινάκι, δηλαδή η προσευχή. Γι’ αυτό και έλεγε: Έγραψα σε μια Γερόντισσα, σε ένα μοναστήρι, η οποία, ενώ είχε πάθει εγκεφαλικό, επέμενε να συνεχίζει τα πνευματικά και διοικητικά της καθήκοντα, ως ηγουμένη. Της έγραψα λοιπόν: «Παραχώρησε τη θέση σου με όλες τις μέριμνες αυτές, σε μια νεότερη αδελφή. Και εσύ ασχολήσου με το κομποσκοινάκι. Δεν σε ωφελεί να συνεχίσεις αυτό που κάνεις». Και συμπλήρωσε: Δύσκολα, παιδί μου, ο άνθρωπος παραιτείται από την εξουσία, ώστε να ζήσει το: «κατέπαυσεν ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ».

Προσκύνημα στα Ιεροσόλυμα και το Σινά

Ένας μεγάλος πόθος του Γέροντα ήταν να επισκεφτεί και να προσκυνήσει τα Ιεροσόλυμα, τον Πανάγιο Τάφο και το Σινά. Αξιώθηκε να πραγματοποιήσει αυτό το όνειρό του. Μάλιστα, έλεγε: Πώς τα κατάφερα με τα πόδια μου, που ήταν σχεδόν παράλυτα και με δυσκολία πήγαινα μέχρι την τουαλέτα, να κάνω τέτοιο ταξίδι! Αφού προσκύνησε ο όσιος Γέροντας τα Άγια Προσκυνήματα στα Ιεροσύλημα και μετά επισκέφτηκε το Σινά, έλεγε: Ήθελα να ανέβω στην κορυφή του Σινά, όπου ο Μωυσής είδε τον Θεό. Πράγμα ανθρωπίνως αδύνατο, λόγω της υγείας μου. Αλλά έβαλα κάτω από το σκούφο μου ένα μαντίλι, πήρα και μια ράβδο, και είπα: «Θα ανέβω και ας μείνουν τα 'κώλα' μου στην έρημο. Έτσι λοιπόν, έγινε το θαύμα. Η ζωντανή ψυχή του Γέροντα ζωοποίησε και δυνάμωσε το σχεδόν νεκρό του σώμα και ανέβηκε μέχρι την κορυφή του Σινά με τα πόδια. Όταν τελείωσαν τα προσκυνήματα έλεγε: Ήθελα, παιδί μου, να πάω να δω τις πυραμίδες που είναι και αυτές τόσο θαυμαστές κατασκευές και δείχνουν τη σοφία με την οποία πλούτισε ο Θεός τον άνθρωπο. Αλλά δυστυχώς δεν μας 'έπαιρναν' οι μέρες και γύρισα πίσω στην Ελλάδα και στο κελί μου στα Κατουνάκια. Με συγκίνηση μου διηγείτο τα αισθήματα που ένιωσε όταν προσκύνησε τον Πανάγιο Τάφο. Ήταν από τις κορυφαίες στιγμές της ζωής του. Σαν να προσκύνησε τον αναστημένο Χριστό. Αλλά, πώς μπορούν να εκφραστούν τα ανέκφραστα;

Μην αμελείτε το εργόχειρό σας

Ένα από τα βασικά στοιχεία του χαρακτήρα του Γέροντα ήταν η ειλικρίνεια και η τιμιότητα. Μια φορά μου είπε: Είχα, παιδί μου, μια επιθυμία να χτίσω μια εκκλησία προς τιμή της Παναγίας μας. Αφιερωμένη στην Κοίμησή της που είναι η πιο επίσημη γιορτή της. Δεν αξιώθηκα να την πραγματοποιήσω. Ήθελα μόνο με τον κόπο μου, με το εργόχειρό μου και όχι με δωρεές από τον κόπο άλλων ανθρώπων. Αν δεχόμουν δωρεές, έπρεπε να τις ξεπληρώσω με ανάλογες Θείες Λειτουργίες και κομποσκοίνια. Και επειδή το πρόγραμμά μου είναι ήδη επιβαρυμένο, δεν δέχτηκα τίποτε γιατί θα είχα έλεγχο στη συνείδησή μου. Ούτε την σύνταξη του ΟΓΑ δέχθηκα από το κράτος, γιατί δεν ήμουν αγρότης. Τον άκουγα που έλεγε στην συνοδεία του: Πατέρες, μην αμελείτε το εργόχειρό σας, γιατί αλλιώς θα πεινάσετε. Ήθελε να εφαρμόσουν τη δική του 'συνταγή' στην ζωή τους.

Η τύφλωση του Γέροντα

Η τελευταία περίοδος της ζωής του, περίπου μια διετία, ήταν το επιστέγασμα της μαρτυρικής του πορείας. Ενώ είχε κάνει εγχείρηση καταρράκτη και στα δυο του μάτια, και έτσι έβλεπε και διάβαζε πολύ καλά και χαιρόταν γι' αυτό, προοδευτικά λόγω πολλών μικροεγκεφαλικών επεισοδίων στην οπτική περιοχή του εγκεφάλου, άρχισε να το φως του σιγά, σιγά να ελαττώνεται, ώσπου στο τέλος τυφλώθηκε.

Μου έλεγε: Ποτέ, παιδί μου, δεν μου πέρασε από το νου μου, ότι θα μπορούσα να χάσω το φως μου και να τυφλωθώ. Αλλά αφού το θέλησε ο Θεός, κάνω υπομονή. Και γι' αυτό τον παρακαλώ. Υπομονή να μου δίνει. Έτσι, έσβησε το αισθητό φως από τα χερουβικά του μάτια. Αυξήθηκε όμως μέσα του το νοερό φως και έτσι έβλεπε καθαρότερα τα πνευματικά πράγματα. Σιγά, σιγά καθηλώθηκε στο κρεβάτι. Αυτός που ήταν το 'ζαρκάδι του Χριστού', όπως τον είχε αποκαλέσει ένας από τους πατέρες. Μπορούσε όμως να ακούει και να μιλάει. Τα λόγια του ήταν πολύτιμα, θεοφώτιστα. Το απόσταγμα της πνευματικής του ζωής.

Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος

Μια φορά, την ώρα που τον εξήταζα λέει: Εκείνο που μου έλειψε, είναι η Θεία Λειτουργία. Εκείνο το: «Εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος». Λέγοντας αυτά τα λόγια, 'έσπασε' η φωνή του και άρχισε να κλαίει. Πόσα χρόνια λειτούργησα και πόσες ευλογίες μου χάρισε ο Θεός με τη Θεία Λειτουργία! Και εσείς, παιδί μου, έξω στον κόσμο μην περιμένετε να κοινωνήστε από Κυριακή σε Κυριακή. Είναι πολύ αραιά. Να βρείτε έναν ζηλωτή ιερέα και τουλάχιστον μια φορά μεσοβδόμαδα, να κάνετε μια σύντομη Θεία Λειτουργία νωρίς το πρωί. Να κοινωνάτε και μετά να πηγαίνετε στη δουλειά σας. Έβλεπα τα χεράκια του και μου ερχόταν στον νου από την Ακολουθία της Υπαπαντής το: « Ἡ λαβίς ἡ μυστική ἡ τον άνθρακα Χριστόν». Σκεπτόμενος ότι αυτά τα χέρια με την καθημερινή Θεία Λειτουργία τόσων δεκαετιών, πράγματι έγιναν μυστικές λαβίδες.

Πες μου τη δοκιμασία και τον πειρασμό που βιώνεις για να σου πω, τι Χάρη έχεις από το Θεό

Η υγεία του επιδεινώθηκε και προοδευτικά παρουσίασε δυσκολία στην κατάποση. Έχασε δε και τη φωνή του. Τότε έπαθε και γαστρορραγία. Λόγω δεν της καταστάσεώς του φροντίσαμε να κάνει μετάγγιση αίματος στο κελί του.

Επειδή θα πέθαινε από ασιτία και αφυδάτωση, του βάλαμε ρινογραστρικό καθετήρα σίτισης. Ο Γέροντας με τη φροντίδα των πατέρων της συνοδείας του, σιτιζόταν με αυτό τον τρόπο, με τροφές αλεσμένες και τα υγρά που χρειαζόταν ο οργανισμό του. Έζησε έτσι μεγάλο χρονικό διάστημα. Αν και δεν μιλούσε, και δεν έβλεπε, όταν του λέγαμε κάτι ευχάριστο, γελούσε, που σημαίνει ότι ο νους και η ψυχή του λειτουργούσαν. Όταν ήταν καλά, πάντα έλεγε: Εδώ είμαστε ερημίτες. Ο ερημίτης βιώνει την ησυχία. Και συμπλήρωνε: Πες μου τη δοκιμασία και τον πειρασμό που βιώνεις για να σου πω, τι Χάρη έχεις από το Θεό. Ήταν η περίοδος της ζωής του που βίωσε το πλήρωμα της Χάριτος του Θεού.

Σε αυτή την τελευταία περίοδο της ζωής του, την τόσο μαρτυρική απήλαυσε αυτό

που πάντα επιθυμούσε. Τη σιωπή, την αμέριμνη ζωή, την αδιάλειπτη προσευχή. Πιστεύω ότι ήταν η μεγαλύτερη ευλογία του Θεού και επιβράβευση των κόπων του. Και η εκπλήρωση των επιθυμιών του, γιατί ήταν όντως: «ἀνὴρ ἐπιθυμιῶν τοῦ Πνεύματος». Όταν ο Θεός θέλησε σταμάτησε η θεοφόρος καρδιά του και το μεν χώμα δέχτηκε το πολύπαθο και αθλητικότατο σώμα του, η δε άνω Ιερουσαλήμ την αγιασμένη του ψυχή απ’ όπου πρεσβεύει για όλους μας.

***

***Η ιστοσελίδα της Ιεράς Μητροπόλεως Μόρφου ευχαριστεί τον φίλο γιατρό και συνεργάτη κ. Νικόλαο Μπαλδιμτσή, για το υπέροχο κείμενο**